

ŞAIR BİR GECE HIRSIZI

G AZETENİN YAZI İŞLERİ

müdürü:

«Hepsi olabilir.» dedi, «kendini methetme, böbürlenme gibi şeyler, bilhassa profesyonel suçlulara mahsustur. Bana öyle geliyor ki cemiyet kendilerine ilgi göstermese, birçok caniler, can sıkıntısından çatlayıp giderlerdi. Gerçi insanların sadece şöhret için hırsızlık ettiklerini iddia edecek değilim!. İşe para yüzünden, düşüncesizlikten, veya hut kötü arkadaşların tesiriyle başlarlar. Ama, bir defa şöhretin tadını tattıktan sonra, bu gibi suçlular, bir nevi şöhret hastalığına tutulurlar..

«Bundan birkaç yıl önce «Doğu Postası» adındaki haftalık vilâyet gazetesini çıkarmaktaydım. Gerçi ben Çekoslovakya'nın batısındanım... Ama Doğu Çekoslovakya vilâyetlerinin menfaatlerini ne büyük bir hararetle müdafaa

KAYBOLAN BACAK

ettiğime şaşarsınız!. Doğu Çekoslovakya, tıpkı tablolar da olduğu gibi, sessiz, dağlık bir bölgedir. Irmaklar çağlar, erikler yetişir.. Ama ben her hafta: «Sert bir tabiati ve hükümetin ilgisizliğini yenmiye çalışarak bir lokma ekmek için durmadan savaşıyor bizim güçlü, kuvvetli dağlı halkımız!» falan diye yazılar yazardım. Hem size şunu söyliyeyim ki, bütün bu yazıları ben, içten gelme büyük bir ateşle yazardım. Tam iki yıl «**Doğu Postası**» nda çalıştım ve hiç durmadan ora halkının «gürbüz dağlılar» olduğunu; yaşayışlarının «kahramanca ve harikulâde» bir yaşayış sayıldığını; «fakir olmakla beraber, bölgelerinin, melânkolik dağlarıyla emsalsiz bir yer» olarak tanındığını kafalarına sokmaya çalıştım. Bir kelime ile, Çeslav bölgesini âdeta Norveç'e çevirdim. Bir başka gazetecinin bundan fazlasını yapabileceğini hiç sanmıyorum.

«Bir insan vilâyet gazetesinde çalışırken mahallî hâdiseleri hiç gözden kaçırmamalıdır. Bir gün gazetede çalışırken, içeri bir polis komiseri girdi:

«Bu gece» dedi, «serserinin biri, Vaşeta'nın mağazasını soyup soğana çevirmiş. Hani canım şu «Çeşitli Mallar Mağazası» nı. Hem bu serseri ne yapsa beğenirsiniz? Bir şiir yazarak tezgâhın üstüne bırakmış! Küstahlık, değil mi?..»

Hızla:

«Şu şiiri göster bakayım,» dedim, bizim «**Doğu Postası**» na iyi gider. Göreceksiniz, hırsızın yakalanmasında gazetemizin büyük bir faydası olacaktır. Bundan başka bu havadis, gerek şehirde, gerek bütün bu bölgede büyük bir heyecan uyandıracaktır.

Biraz uğraştıktan sonra komiserin elinden şiiri alabildim ve «**Doğu Postası**» na koydum. Şiirin hatırımda kalan bâzı mısralarını size de okuyayım. Galiba şöyle başlıyordu:

İşte gecenin on ikisi,
Sıra senin, gece hırsızı!
Kırarken sessizce kapıyı,
İyice ölç biç, hesapla her şeyi!
Dışarda ayak sesleri,

Bak dinle!

Sen zavallı, kendi derdinle
Kıvranırken, sana herkes düşman!
Ama ben korkmuyorum işte!
Kulaklarım kırışte,
Yüreğim bir tambur teli gibi gergin!
Derken adımlar uzaklaştı,
Ortalık birden sessizleşti.
Gıcırdadı kapı, açıldı.
Durma artık, gir içeri gir!

Bir tıkırdı...

Galiba mahvoldum.. Şansım yok!

Hayır..

Bu bir fare tıkırdısı, fare çok!

O ve ben.

Başkasının balına göz koyan

İki hırsız!..»

Hırsız şiirini şöyle bitiriyordu:

**Daha yazardım, vakit erkendi,
Ama neyleyeyim ki mum tükendi!»**

Ben bu şiiri, esaslı bir edebî ve psikolojik tahlile tabi tutarak gazetemde neşrettim. Suçlunun ruhundaki ince duygulara işaret ederek, şiirdeki edebî unsurları belirttim. Bütün bunlar büyük bir heyecan uyandırdı. Başka vilâyet gazeteleri bunun kaba bir uydurma olduğunu iddia ettiler. İçlerinden bazıları ise, bu şiirin ingilizceden yapılmış

KAYBOLAN BACAK

bir intihal olduğunu söylemiye kadar vardılar. Polis komiseri kapıyı açıp bir ikinci defa odama girdiği zaman, non hararetli bir münakaşa makalesi yazmakla meşguldüm. Komiser:

«Bay Yazı İşleri Müdürü» dedi, «şu hırsıza yaptığınız reklâm artık yetmez mi? Herif bir hafta içinde iki apartmanla bir dükkân daha soydu. Her soyduğu yerde de rer uzun şiir bıraktı.»

«Oh, ne âlâ» dedim, «hemen bu şiirleri de gazeteye yalım!»

Komiser:

«Oh ne âlâ mı?..» diye mırıldandı. «Bu sizin yaptığınız düpedüz bu adamı hırsızlığa teşviktir. Şimdi bu adamı hırsızlığa kıskırtan biricik şey, uyandırdığı edebî şöhrettir. Hayır, bence siz tamamiyle aksine hareket etmelisiniz! Gazetenize yazacağınız bir yazı ile bu şiirlerin vezin, kafiye ve mânadan mahrum olduklarını belirtmelisiniz! Öyle zannediyorum ki o zaman bu serseri de çalmaktan vazgeçer.»

«Hımmm, bu biraz zor,» dedim, «çünkü herifi kaç gündür methedip duruyoruz. Ama, bak ne yaparız?. Bundan böyle serserinin şiirlerini koymayıveririz, olur biter!»

Mükemmel. Bundan sonraki iki hafta içinde, kilit kırma, şiir bırakma şeklinde beş hırsızlık vakası daha olduysa da, «Doğu Postası» bunlardan tek bir kelime ile olsun bahsetmedi. Doğrusunu isterseniz, muharrirlik gururu incinen hırsızımızın bir başka vilâyete göç etmesinden ve ora gazetelerinin bunun etrafında büyük bir gürültü koparmalarından çok korkuyordum. Öteki gazeteler ondan kim bilir ne kadar faydalanırlardı? Ama, eserlerinin bahis konusu edilmemesinden, her halde hırsızın cesareti kırılmış olacaktı. Çünkü üç hafta ondan hiç ses sada çıkmadı. Derken gene kilit kırmak suretiyle hırsızlıklar başladı. Ama bu defa hırsız şiirlerini doğrudan doğruya posta ile gazete idare-

hanesine gönderiyordu. «Doğu Postası» âdeta dut yutmuş bülbül gibi susmakta devam ediyordu: Bir defa, vilâyet idarecileriyle bozuşmak istemiyordum, sonra da, hırsızın şiirleri gittikçe kötüleşiyordu. Hırsız, artık eski şiirlerini tekrarlamıya, bir kelime ile gerçek bir muharrir gibi hareket etmiye başlamıştı.

Bir gece ıslık çalarak evime geldim. Lâmbayı yakmak için kibriti çaktım. Birdenbire, sanki arkamdan biri üflemiş gibi kibritim söndü. Boğuk bir ses:

«Işık yakmayınız» dedi, «benim, ben».

«Yaaa, peki ne istiyorsunuz.»

Boğuk ses:

«Gönderdiğim şiirler hakkında sizden haber almıya geldim» dedi.

Hangi şiirlerden bahsettiğini anlayamıyarak:

«Be adam» dedim. «Bu vakitte ziyaretçi kabul ediyoruz, iyisi mi, yarın on birde geliniz!»

Boğuk ses hazin bir eda ile:

«Beni kodese tıksınlar diye değil mi? Hayır, bu bana gelmez. Siz benim şiirlerimi neye gazetenize koymuyordunuz?»

Ancak bu sözlerden sonra bu adamın bizim hırsız olduğunu anladım.

«Bana bakın» dedim, «bu upuzun bir konuşma mevzuudur. Oturun bakayım delikanlı. Demek ki, şiirlerinizi niçin gazeteye koymadığınızı anlamak istiyorsunuz?. Pek âlâ. Çünkü şiirleriniz hiçbir şeye benzemiyor da onun için.»

Boğuk ses, aynı hazin eda ile:

«Ben ise şiirlerimin, ilk yazdıklarımın daha kötü olmadıklarını sanıyordum.»

Sert bir eda ile:

«İlk şiirleriniz fena değildi,» dedim. «Onlarda bir ö-

KAYBOLAN BACAK

zellik, bir yenilik, bir kelime ile, her şey vardı. Halbuki öteki şiirleriniz beş para etmez!..»

Boğuk ses, şikâyetçi bir tonla:

«Ama ben bunları da ilk şiirlerimi yazdığım gibi yazdım.»

Zalim bir katiyetle:

«İşte felâket burada ya» dedim. Aynı şeyi tekrarlamışsınız! Gene sessizlik, gene sokakta adımlar...»

Boğuk ses kendini müdafaa ederek:

«Ama emin olunuz ki ben bu adımları duydum. Bay Yazı İşleri Müdürü, insan gece işine çıktığı zaman kulakları daima kırıste olur.»

Hırsızın sözünü keserek:

«Bir kelime ile şiirleriniz tam bir edebî basma kalıpcılık halini almış. Hiçbir özellikleri kalmamış. Bütün yeniliklerini kaybetmişler.. Dostum, bu çok kötü bir şey! Siz kendinize başka bir iş aramalısınız.»

Boğuk ses:

«Yani kiliseleri, veyahut mezarlıktaki nöbetçi kulübesini mi soyayım diyorsunuz?»

Menfi ve katî bir jestle başımı sallayarak:

«Hayır,» dedim, «bunun hiçbir faydası olamaz!. Mesele yer meselesi değildir. Şiirlerinizde hiçbir hâdise, hiçbir iç mâna yok.. Sadece hırsızlığın kötü bir tasviri. Siz kendi iç âleminizi yazmalısınız!. Meselâ çektiğiniz vicdan azaplarını falan...»

Hırsız, şüpheli bir eda ile:

«Vicdan azabından mı bahsedeyim? Böyle olursa şiirlerimin daha iyi olacağını mı sanıyorsunuz?»

«Pek tabii,» dedim. «Böyle yaparsanız, şiirlerinize psikolojik bir derinlik vermiş olursunuz!..»

Hırsız mütereddit bir halle:

«Bir tecrübe edeyim» dedi. «Yalnız vicdan azabı duy-mıya başlarsam, bilmem ki işlerim yolunda gider mi? Bi-

KAYBOLAN BACAK

liyor musunuz, insan vicdan azabı duymıya başladı mı, kendine olan güvenini kaybediyor. Halbuki kendime olan güvenimi kaybedersem derhal enselenirim.»

«Peki, farzedelim ki enselendiniz, bundan ne çıkar?. Hapishanede kaldığınız müddetçe kim bilir ne şiirler yazarsınız? Durunuz da size hapishanede yazılmış bir manzume göstereyim! Hayret edersiniz..»

Hırsız âdeta kendinden geçmiş bir halde:

«Peki, bu şiir gazetede çıktı mı?..» diye sordu.

«Yavrum, bu dünyanın en meşhur manzum eserlerinden biridir. Şu lâmbayı yakınız da size onu okuyayım!..»

Misafirim kibritini çakıp lâmbayı yaktı. Saz benizli, yüzü sivilceli bir gençti. Onda tipik bir hırsız, veya şair yüzü vardı.

«Biraz bekleyin, şimdi bulup getiririm» dedim.

Raftan Oscar Wilde'in «**Reading Hapisanesine Dair Balladlar**» tercümesini indirdim. O devirde bunlar pek moda idi.

Bu meşhur balladı yüksek sesle hırsıza okurken olduğu kadar, böyle duyarak hiçbir şiir okumamıştım. Misafirim gözlerini benden ayırmıyordu. Kahramanın idam seh-pasına yükseldiğini tasvir eden yere geldiğimiz zaman hırsız, elleriyle yüzünü kapadı ve hıçkırmağa başladı.

Okumamı bitirdim, ikimiz de susuyorduk. Bu anın büyüklüğünü bozmak istemiyordum. Pencereyi açarak:

«En kısa yol şu çitlerin üzerindedir» dedim. «Geceniz hayır olsun!»

Lâmbayı söndürdüm. Karanlığın içinden titrek bir ses:

«Geceniz hayır olsun» cevabını verdi. «Bakalım, bir tecrübe edeyim.. Sağ ol.»

Hırsız, âdeta bir yarasa gibi sessizce gözden kayboldu. Bu, adamakıllı profesyonel bir gece hırsızı idi.

ŞAIR BİR GECE HİRSIZI

İki gün sonra onu bir dükkânda enselediler.. Tezgâh başında, önünde bir kâğıt parçası, kalemini kemirirken yakalamışlar.. Kâğıtta «**Reading Hapishanesine Dair Baladlar**» ın taklidi bir şiir varmış.

Mahkeme, sabıkalı bir gece hırsızı sıfatiyle ona bir buçuk yıllık ağır hapis cezası verdi.

